

KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI

Derleyen: Gürbüz Mızrak

Kıbrıs 1570 öncesinde Venedik hâkimiyetinde idi. O dönemde;

- Venedikliler Osmanlı Devleti'nin bölgedeki ticari, askerî ve siyasi güvenliğini tehdit ediyor;
- Ada, Türk ticaret ve hac gemilerine saldıran Hristiyan korsanlar için korunaklı bir sığınak ve üs işlevi görüyordu.

Suriye, Mısır ve Hicaz gibi Osmanlı topraklarına giden deniz yollarının güvenliğinin sağlanması gerekiyordu. Bu gerekçelerle Osmanlı Devleti 1570-1571 yılları arasında yaptığı askeri seferlerle Kıbrıs'ı feth edip, deniz yollarını tamamen kontrolü altına alarak Doğu Akdeniz'i bir "Türk Gölü" hâline getirdi.

Türkler Kıbrıs'ı Rumlardan değil Venedik'ten almıştı. Osmanlı idaresi, Venedik döneminde ezilen ve yaşama hakkı tanınmayan yerel Ortodoks Rum Kilisesi'ne özgürlüğünü geri verdi. Adanın demografik yapısını güçlendirmek amacıyla Anadolu'dan (özellikle Karaman, Konya, Niğde bölgelerinden) Türk nüfusu adaya göç ettirilerek iskân politikası uygulandı.

Birinci Dünya Savaşı öncesinde İngiltere, büyük bir sömürge imparatorluğu kurmuş ve sömürgeleri ile bağlantı yollarını Akdeniz üzerinden sağlıyordu. Bu bağlantı yolunun güvenliği İngiltere için çok önemliydi. O dönem "*Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü Rusya'ya karşı koruma*" bahanesiyle, Kıbrıs adasında üs kurmayı talep etti.

İngiltere ve Osmanlı Devleti arasında "*Doğu Anadolu'daki Rus tehdidi kalkana kadar*", İngiltere'nin Kıbrıs adasını kullanması bir anlaşmayla mutabakat altına alındı. Ancak, İngiltere 1878 yılında Kıbrıs'ın idaresine tamamen el koydu. Ayrıca İngiltere 1880'deki Gladstone başkanlığındaki Liberal Parti'nin iktidara gelmesinden sonra, "*Rusya'ya karşı Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü koruma*" politikasını da terk etti. Kıbrıs, o döneme kadar kesintisiz 307 yıl boyunca Osmanlı eyaleti olarak kalmıştı.

1960 yılında adanın iki halkı (Türk ve Rum) arasında ortaklık temeline dayalı olarak Türkiye, Birleşik Krallık ve Yunanistan garantörlüğünde Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu.

Kıbrıs Cumhuriyeti, Rum tarafının adayı Yunanistan ile birleştirme (Enosis) faaliyetleri nedeniyle kısa sürede işlevini yitirdi. Rum terör örgütü EOKA ve Kıbrıslı Rum milisler, adadaki Türk varlı-

ğını tamamen sonlandırarak Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlama hedefi (Enosis) doğrultusunda saldırıya geçtiler.

Özellikle 1963-1974 yılları arasında sistemli bir soykırım kampanyasına dönüşen bu saldırılarda, yüzlerce Kıbrıs Türkü çocuk, kadın ve yaşlı ayırt edilmeksizin vahşice katledilmiş, toplu mezarlara gömülmüştür. Kıbrıs Türk tarihinin en ağır trajedilerini oluşturan toplu katliamlar ve dönüm noktaları şunlardır:

Kanlı Noel Katliamı (21 Aralık 1963)

Kıbrıslı Rumların, Türkleri imha etmeyi öngören Akritas Planı'nı uygulamaya koymasıyla başlayan süreçtir. 364 Kıbrıs Türkü bu saldırılar neticesinde şehit edilmiştir.

Kumsal Baskını olarak bilinen olayda, Kıbrıs Türk Kuvvetleri Alayı Doktoru Binbaşı Nihat İlhan'ın eşi Mürüvvet İlhan ve üç küçük oğlu (Kutsi, Murat, Hakan) evlerinin banyo küvetinde hunharca katledilmiştir.

103 Türk köyü tamamen veya kısmen boşaltılmak zorunda kalmış, on binlerce Türk adanın %3'lük dar bir bölgesine sığınarak muhasara altında yaşamak zorunda bırakılmıştır.

Ayvasıl Katliamı (2-3 Ocak 1964)

Ayvasıl köyünde Rum çeteleri tarafından gerçekleştirilen baskında, aralarında çocuk ve yaşlıların da bulunduğu 21 Kıbrıs Türkü elleri arkadan bağlanarak öldürülmüş ve toplu mezarlara gömülmüştür. Bu olay adada vahşetin boyutunu gösteren toplu mezar kanıtlarından biri olmuştur.

Geçitkale ve Boğaziçi Katliamları (15 Kasım 1967)

Yunan generali Grivas komutasındaki ağır silahlı Rum ve Yunan askeri birlikleri, Geçitkale ve Boğaziçi köylerine büyük bir saldırı düzenlemiş; kuşatılan köylerde 24 Kıbrıs Türkü katledilmiş, yaralıların üzerine benzin dökülerek yakılmıştır.

1974 Barış Harekâtı Dönemindeki Toplu Katliamlar

Türkiye'nin 20 Temmuz 1974'te başlattığı Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında, Türk ordusunun henüz ulaşamadığı güney kesimlerde kalan ve EOKA-B militanları tarafından kuşatılan Türk köylerinde tam anlamıyla bir imha operasyonu yürütülmüştür:

Muratağa, Sandallar ve Atlılar Katliamı (14 Ağustos 1974)

EOKA-B militanları tarafından basılan bu üç köyde, en küçüğü 16 günlük bir bebek, en yaşlısı ise 95 yaşında bir ihtiyar olmak üzere toplam 126 Kıbrıs Türkü topluca katledilmiş ve buldozerlerle açılan çukurlara gömülmüştür.

Taşkent Katliamı (14-15 Ağustos 1974)

Taşkent ve çevre köylerden esir alınan, yaşları 14 ile 72 arasında değişen 84 Kıbrıs Türkü, otobüslerle taşındıkları Palodia bölgesinde kurşuna dizilmiş ve üzerlerine asit dökülerek toplu mezarlara gömülmüştür. Olaydan sadece bir Türk vatan-daşı yaralı olarak kurtulabilmiştir.

Atlılar Katliamı

Köyün tüm sivil nüfusu katledilerek bir çukura doldurulmuş ve üzeri toprakla kapatılmıştır.

Kıbrıs Türk halkını tamamen yok olmaktan kurtaran ve adaya kalıcı barışı getiren dönüm noktası, Türkiye'nin uluslararası garantörlük hakkını kullanarak gerçekleştirdiği 20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı olmuştur.

Kıbrıs Barış Harekâtı (TSK kod adıyla Atilla Harekâtı)

Yunanistan'daki askeri cuntanın desteğiyle EOKA lideri Nikos Sampson, Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios'u devirerek bir darbe yaptı. Bu darbe, adanın tamamen Yunanistan'a bağlanması tehlikesini doğurdu ve Türkiye için bardağı taşıran son damla oldu.

Dönemin Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Bülent Ecevit ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan liderliğindeki koalisyon hükümeti, diğer garantör ülke olan İngiltere'ye ortak müdahale teklif etti ancak olumsuz yanıt aldı. Bunun üzerine Türkiye uluslararası antlaşmalardan doğan garantörlük hakkını kullanıldı.

Türk Silahlı Kuvvetleri, Kıbrıs'taki Türk varlığını korumak ve adaya barış getirmek amacıyla askerî bir müdahale yapmak durumunda kaldı.

20 Temmuz 1974 tarihinde Türk askerleri Girne üzerinden denizden çıkarma, havadan ise paraşütçü indirme birlikleriyle adaya ayakbastı. Bölgedeki yerel direniş teşkilatı olan Türk Mukavemet Teşkilatı (Mücahitler) ile birleşerek güvenli bir hat oluşturuldu. Birleşmiş Milletler'in çağrısıyla 22 Temmuz'da ateşkes kabul edildi.

Ateşkes sonrası İsviçre'de düzenlenen barış görüşmelerinde Rum ve Yunan tarafları zaman kazanmaya çalışarak Türk askerinin geri çekilmesini şart koştu. Görüşmelerin tıkanması üzerine Türk Dışişleri Bakanı Turan Güneş, Başbakan Ecevit'e önceden belirlenen "*Ayşe tatile çıksın*" şifreli mesajını ilettili.

Görüşmelerin başarısız olmasıyla TSK, ikinci bir askeri harekât başlattı. 16 Ağustos akşamına kadar süren bu operasyonla Mağusa-Lefkoşa-Güzelyurt hattı çizildi ve adanın yaklaşık yüzde 37'si kontrol altına alındı.

Uluslararası antlaşmalardan doğan garantörlük hakkı kullanılarak icra edilen bu harekât, Kıbrıs Türk halkının maruz kaldığı katliamları ve siyasi baskıları sona erdirerek adanın çehresini kalıcı olarak değıştirdi. 11 yıldır süren Rum saldırıları,

baskıları ve etnik temizlik girişimleri tamamen son buldu; adada kalıcı bir huzur iklimi tesis edildi.

Harekât neticesinde adada coğrafi ve nüfus temelli iki ayrı bölge oluştu. Bu durum, önce 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin, ardından 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulmasının önünü açtı.

Dönemin Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin öngörüsüz zorlamasıyla Türk tarafı 2004 yılında Annan Planı'na kabul oyu vermiş, Rum tarafının hayır oyu vermesiyle bu plan uygulanamamıştır. Rum tarafının hayır oyu vermesi Kıbrıs'ın kaybedilmemesine vesile olmuştur.

Kıbrıs Barış Harekâtında;

- Türk Silahlı Kuvvetleri'nden 498 şehidimiz, 1200 yaralımız,
- Kıbrıs Türk'ü olarak 1672 şehidimiz

oldu.

TÜRKİYE'NİN ASKERİ VARLIĞI VE FİİLİ GARANTÖRLÜĞÜ, GÜNÜMÜZDE DE KIBRIS'TAKİ TÜRK HAKLARININ VE EGEMENLİĞİNİN EN BÜYÜK GÜVENCESİDİR.

Şehitlerimize, gazilerimize; harekâta katılan tüm komutanlarımıza, erlerimize, mücahitlerimize ve sivil güçlerimize minnettarız. Şehitlerimize ve diğer ahirete irtihal edenlerimize Allah C.C.'den gani gani rahmet, hayatta olanlara sağlıklı ve huzurlu ömürler diliyorum.